

SLOVENE.

Političen list za slovenski národ.

Po pošti prejeman velja: Za celo leto predplačan 15 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld., za en mesec 1 gld. 40 kr.
V administraciji prejeman velja: Za celo leto 12 gld., za pol leta 6 gld., za četrt leta 3 gld., za en mesec 1 gld. V Ljubljani na dom pošiljan velja 1 gld. 20 kr. več na leto.
Posamezne številke veljajo 7 kr.
Naročnino prejema opravništvo (administracija) in ekspedicija, Semeniške ulice št. 2.

Naznanila (inserati) se sprejemajo in velja tristoletna petit-vrsta: 8 kr., če se tiska enkrat; 12 kr., če se tiska dvakrat; 15 kr., če se tiska trikrat. Pri večkratnem tiskanju se cena primerno zmanjša.

Rokopisi se ne vračajo, nefrankovana pisma se ne sprejemajo.

Vredništvo je v Semeniških ulicah h. št. 2.

Izhaja vsak dan, izvenšči nedelje in praznike, ob 1/2 6. uri popoldne.

Štev. 8.

V Ljubljani, v sredo 12. januarija 1887.

Letnik XV.

Deželni zbor kranjski.

(Deseta seja, 12. januarija.)

Prebere in potrdi se zapisnik zadnje seje, potem se došle vloge razdelé. Zakon o vpeljavi samostojne deželne naklade od porabljenih žganih pijač in poročilo deželnega odbora gledé določitve te deželne naklade se izroči finančnemu odseku, ravno tako poročilo deželnega odbora o prošnjah okrajno-cestnega odbora Ribniškega zaradi podpore za plačevanje štirih cestarjev, zaradi opustitve mitnine v Podklanci in zaradi vzdržavanja Turjaške ceste.

Poslanec dr. Papež poroča o različnih prošnjah za varstvo vinoreje, posebno na Dolenjskem, proti trtni uši.

Dotično poročilo in nasvete gospodarskega odseka smo včeraj objavili.

K tej točki se oglasi poslanec Pfeifer govorec:

„Slavna zbornica! Prošnje dolenjskih občin iz Belokrajine, iz Novomeškega, Kostanjeviškega in Krškega okraja ter Dunajskega društva proti „Philoxeri“ so tako neprecenljive važnosti za našo deželo, da bi nevestno izvrševal svojo poslaniško dolžnost, ko ne bi na tem mestu izpregovoril nekoliko besed, ker gre za velikansko izgubo, ki preti glavnemu edinemu premoženju naših vinorejskih pokrajin.

Vsakega, ki ceniti zná nedolžno vinsko trto, mora v srce zaboleti, če vidi, da ima ta žlahna rastlina toliko sovražnikov; tem tesneje pa nam prihaja pri srcu, če gledamo z lastnimi očmi, da naši vinogradi neizprosljivo zapadajo ostudni ušivi živalici — ki jo s prostim očesom ne moremo videti — in da je dosedaj za nas izgubljena vojska, katero smo pričeli proti trtni uši — pač žalostno, da dosedaj nobeno orožje ni ugnalo podzemeljske pošasti, še celó batalijoni ušinih komisijonov kapitulirali so pred tem ušivim sovražnikom!

Žalibog, vsi dosedanji poskusi uničiti, trsno uš in zabraniti nje razširjenje, so brezuspešni; sicer se po dosedanjih skušnjah vsaj to doseže z nekaterimi sredstvi, da v njih trsna uš pogine, ali pa izgine, na primer poplavljanje vinogradov (tako imenovano submerziranje, če se namreč voda napelje v vino-

grade, kar je seveda izpeljivo le pri vinogradih v planjavi ob vodi ležečih), potem obdelovanje s svižem (Flugsand).

Imenovana sredstva — če bi se tudi obnesla — pač naša vinoreja ne more prenašati zavoljo velikanskih stroškov — omenim tukaj, da sem pričel pri enem mojih v preteklem letu okuženih vinogradov poskušnje s svižem, katerega se potrebuje na en oral približno 325.000 kilogramov ali blizu 5000 mernikov; stroški za vožnjo sviža k vinogradu, potem, da se odkoplje in odstrani zemlja okoli posamezne trte in trta zasiplje s svižem, znašajo za vsako trto 8 do 10 krajcarjev, toraj za en oral čez 500 gold. — ta poskušnja je vsled ogromnih stroškov tako silno draga, da se pač ne izplača pri naših vinogradih.

Če po tem takem ni mogoče, zadušiti trsne uši, ne ostaja drugo, nego, da se z ušivim mrčesom nekoliko sprijaznimo na ta način, da zasajamo take trte, katerih uš ne more uničiti, in to so nekatere ameriške trte.

Kolikor dalj časa roke križem držimo, toliko težje bo ohraniti naše vinograde, ker se trsna uš silno širi in ker je lažje majhen del vinograda — če je okužen — polagama sproti zasajati z amerišskimi trtami, kakor pozneje, če je že cela parcela okužena.

Po tem takem treba pospeševati edino do zdaj znano, primerno najcenejše sredstvo proti trtni uši: zasajanje ameriških trsov, da se pridobé dejanske poskušnje, kako se bodo obnesle ameriške trte v tem ali onem podnebju? v težki, lahki ali pešeni zemlji? ali bodo občutljive proti peronospori? itd. — pride toraj v poštev mnogo različnih merodajnih odnosov, od katerih je odvisna vsa prihodnost naše vinoreje, tako, da je naša sveta dolžnost, podpirati vse, kar gre v boj proti trtni uši.

Radi tega hvaležno pozdravljam današnje nasvete, ki merijo na to, podpirati Dolenjske občine in protifilokserno Dunajsko društvo v hudem boju proti ušivi živalici.

Od naše ne bogate dežele in od imenovanega društva dobivalo se bo tedaj brezplačno nekaj ameriških trt: vsaj nekoliko tolažbe za uboge vinotarja, da bode svoj borni vinograd zasadil v prvem letu z ameriško trto, v drugem letu požalnil

ameriško trto s cepljeno domačo trto, v tretjem in četrtem letu mirno pohlevno pričakoval sadu — kdo bo v tako srečnem položaju, toliko let prenašati ogromne stroške brez dohodkov? — na to vprašanje pač ni težko odgovorjati; in država, ki ima radodarne roke za, pripravljena je prodajati ameriške trte po krajcarji in po pol krajcarja! — kar je brž ko ne naredba poljedelskega ministerstva modrijana, ki pri zeleni mizi brez truda prideluje vino, ne zmeče se za to, če na Dolenjskem propade in usahne vinarstvo — mož pač ne zna, koliko stroškov stane obdelovanje vinograda, jest bi mu privoščil 20 oralov zdravih povrh pa še 20 oralov ušivih vinogradov proti temu, da meni pripušča svojo mastno letno plačo, med tem pa se uči preganjati uši.

Mogoče, da današnje razprave ne bi bilo, če bi šlo za gorice v jutrovi deželi. Slehrni izmed Vas moja gospoda, — ki se pečamo z vinorejo — skuša, koliko truda, skrbi in novcev prizadeva zdrav vinograd, ki skoz celo dolgo leto nikdar ni varen pred svojimi sovražniki: mraz, ožig, toča, peronospora, oídium, filoksera itd., tako da se je res čuditi, če se hoče še kdo ukvarjati z nehvaležnim vinarstvom, ali pa še na novo zasajati vinograd v sedajnem času, ko kršenih in nekršenih špekulantov „talmi vino“ — pri katerem se srce nikdar ne ogreva — vedno bolj spodriva pošteno vinsko kapljico.

Naj bi ne prišel dan, ko se bo ponujala brezplačno ameriška trta, vrh tega pa še denarna podpora zbežanemu vinotarju — takrat utegne biti prepozno in odklenkati prežlahni kapljici, katero bi privoščil tudi poznejšim rodov, da v nji potopé moréce skrbi in nadloge revnega življenja.

Konečno priporoča, da naj se podpore, ki jih nasvetuje gospodarski odsek, plačujejo iz deželno-kulturnega, ne iz deželnega zaklada.

Dr. Vošnjak je za njim omenjal važnosti ameriških trt in povdarjal, da bi bilo za vinoreje jako koristno, ko bi se njim, ki marljivo sadé trte, pripoznavala posebna darila, kakor se n. pr. delé za umno živinorejo itd. V tem smislu je bil govornik stavil predlog že v državnem zboru, a ni našel dovolj podpore. Drug njegov predlog, ki ga je bil ravno tam sprožil, je nameraval varstvo

LISTEK.

„Pro Slavia“ ali nekaj o beneških Slovencih.

(Dalje.)

Poleg te tesnosrčnosti pri pravdanju se tudi pri njih nahaja še stara slovanska iskrena gostoljubnost (Radogostje), kar sem tudi že sam skusil. V odpotnih seliščih niti nimajo pravih ključavnic; hiša, klet, kašče so, rekli bi, kakor brez vrat, kajti redkokdaj jih zapirajo, marveč jih le komaj pripirajo. — Kakor Slovani sploh, ljubijo tudi oni ples in godbo pa narodno petje, ki silno deluje na njih živabno domišljijo, ki je, kakor elektrizovana po godbi, ter mladina, (da bi jo Vi videli, bi se morali pač nehoté smejati!) se suče zdaj z močnim zagónom, zdaj le se nagloma ustavi; vsa je kakor elastična (raztegijiva) in občutljiva. Takšna je moč harmonično doneče sápe! — Vkljub temu, da se njih jezik, kakor

sem že omenil, iz znanih vzrokov nekoliko razloči, ¹⁾ zlasti v naglaševanju besed, (naglašajo navadno zadnji slóg); vendar-le je še bogat v besedah, gibčen in mehek pa prijazno milo doneč v njih ustih ter posebno pripraven, da zamore izraževati in čisto dopovedovati najmočnejše strasti, kakor najbolj plemenite občutke.

Opomniti je, da čerki *lj* izrekujejo samo za *j*, mesto trdega *č* imajo večinoma mehki hrvaški *č*; tudi *ž* izrekujejo navadno za sam *z* (brez kljukice) n. pr. *Mati Bozja* mesto *Božja*, tako tudi *š* izrekujejo za *s*, n. pr. sv. *mása* mesto sv. *maša*!

Posebne šege imajo tudi pri ženitvanju. Zato naj sledi kratek opis teh šeg in običajev. Najpred dá namenjeni ženin zbrani si nevesti neko zastavo ali darilo, ki predstavlja ceno, s katero si vkupi njeno prostost. Srednik ali snubač pri iskanju neveste se imenuje „kljoča“, menda zato, ker združuje „pitke“

¹⁾ V špeterskem okraju govoré umevno, skorej nam Goricanom enako, ali tje prek Tarčeta v Režijo pa nekoliko drugače, čem bolj se oddaljujejo in jih ločijo julijske planine od nas! Pisatelj.

ali bodoče ženine. Njegov zaupnik ali pobočnik je pa kak brat ali če tega ni, kdo drugi zmed ženinovih sorodnikov. Ta poslednji spremljan od onih dveh, gre naravnost k deklini ter jo snubi za nevesto. Ker so beneške brhke cveteče dekline v obče poštene in sramožljive, povési ona pri tem vprašanju svojo glavo, ktere obličje je rudečica polila, kar pomeni, da ona temu pritrjuje!

Potem začne osrčen mladenec-ženin pogajati se za doto z njenimi stariši ter podá neki znesek denarja nevesti na ime zastave, ktera povrne to navadno s svilenim robcem. Med tem obredom odméva zunaj hiše, v znamenje srečno sklenjene zaróke, nekaj strelav s puško!

Dva večera pred poroko pride ženin s svojimi spremljevalci po bálo, da jo prepelje na svoj dom; ali drugi mladenčič mu pregradijo pot z vrvcem. Da mu jo oni pa odstranijo, mora se odkupiti z vinom do 50 in več litrov, po stanju njenega premoženja, in tako se napravi prva pojedina v hiši dekline-neveste!

(Dalje prih.)